

ساختارهای گسسته

نیم سال دوم ۹۷-۹۸

مدرس: حمید ضرابی زاده

نمونه سؤالات

رابطه‌ها و ترتیب جزئی

سری نهم

۱. فرض کنید A مجموعه‌ای n عضوی باشد. مقادیر زیر را محاسبه کنید:
- (الف) تعداد روابط تعریف شده روی مجموعه‌ی A که پادتقارنی باشند.
- (ب) تعداد روابط تعریف شده روی مجموعه‌ی A که تقارنی باشند.
- (ج) تعداد روابط تعریف شده روی مجموعه‌ی A که هم تقارنی باشند و هم پادتقارنی.
۲. اگر به ازای هر رابطه‌ی R ، بستر تریایی، تقارنی و بازتابی آن را به ترتیب با $t(R)$ ، $s(R)$ و $r(R)$ نشان دهیم، آنگاه ثابت کنید:

$$r(t(R)) = t(r(R)) \quad \text{(الف)}$$

$$r(s(R)) = s(r(R)) \quad \text{(ب)}$$

$$s(t(R)) \subseteq t(s(R)) \quad \text{(ج)}$$

۳. ثابت کنید رابطه‌ی R تریایی و تقارنی است اگر و تنها اگر $R = R \circ R^{-1}$
۴. فرض کنید رابطه‌ی R روی مجموعه‌ی A تریایی باشد. ثابت کنید R ترتیبی جزئی روی A است اگر و فقط اگر $R \cap R^{-1} = \{(a, a) \mid a \in A\}$
۵. فرض کنید (A, R_1) و (A, R_2) دو مجموعه‌ی مرتب جزئی باشند. رابطه‌ی R را روی $A \times B$ چنین تعریف می‌کنیم: $(a, b)R(x, y) \Leftrightarrow aR_1x \wedge bR_2y$. ثابت کنید که R ترتیبی جزئی است.
۶. رابطه‌ی R را روی مجموعه‌ی \mathbb{Z} چنین تعریف می‌کنیم: aRb ، در صورتی که $a - b$ عدد صحیح نامنفی زوجی باشد. تحقیق کنید R ترتیبی جزئی برای \mathbb{Z} تعریف می‌کند. آیا این ترتیب جزئی، ترتیبی کامل است؟
۷. (الف) اگر $A = \{x, y\}$ ، برای چند تا از ترتیب‌های جزئی روی A ، x عنصری مینیمال است؟
- (ب) اگر $B = \{x, y, z\}$ ، برای چند تا از ترتیب‌های جزئی روی B ، x عنصری مینیمال است؟
۸. اگر $A = A_1 \cup A_2 \cup A_3$ ، که در آن $A_1 = \{1, 2\}$ ، $A_2 = \{2, 3, 4\}$ ، و $A_3 = \{5\}$ ، رابطه‌ی R را روی A چنین تعریف می‌کنیم: xRy ، در صورتی که x و y در یک زیرمجموعه مانند A_i ، $1 \leq i \leq 3$ ، قرار داشته باشد. آیا R رابطه‌ی هم‌ارزی است؟

۹. فرض کنید R_1 و R_2 دو رابطه متقارن روی مجموعه‌ی A باشند. اگر $R_1 \circ R_2 \subseteq R_2 \circ R_1$ ثابت کنید $R_1 \circ R_2 = R_2 \circ R_1$.

۱۰. اگر R رابطه‌ای روی مجموعه‌ی A باشد، ثابت یا رد کنید: اگر R^2 بازتابی باشد آنگاه R بازتابی است.

۱۱. فرض کنید $P(n)$ تعداد رابطه‌های هم‌ارزی بر روی یک مجموعه‌ی n عضوی باشد. همان‌طور که می‌دانید $P(n)$ برابر تعداد افرازهای یک مجموعه‌ی n عضوی است. نشان دهید عبارت زیر همواره برقرار است.

$$P(n) = \sum_{i=0}^{n-1} \binom{n-1}{i} P(n-i-1)$$

۱۲. فرض کنید F مجموعه‌ی تمام تابع‌های پیوسته‌ای است که دامنه‌ی آن‌ها شامل بازه $[0, 1]$ است. تعریف می‌کنیم: $f \leq g \Leftrightarrow \forall x \in [0, 1] : f(x) \leq g(x)$. نشان دهید (F, \leq) یک مجموعه‌ی مرتب جزئی است. آیا این مجموعه مرتب کامل نیز هست؟ چرا؟

۱۳. می‌گوییم افراز P_1 با افراز P_2 در رابطه است، اگر هر مجموعه در P_1 زیرمجموعه‌ی مجموعه‌ای در افراز P_2 باشد (به عبارت دیگر، افراز P_1 خردشده‌ی افراز P_2 باشد). ثابت کنید این رابطه روی تمام افرازهای یک مجموعه مانند S یک شبکه است.

۱۴. نشان دهید رابطه‌ی R متقارن است اگر و تنها اگر $R = R^{-1}$.

۱۵. به ازای مجموعه‌های A, B, C و روابط $R_1 \subseteq A \times B$ و $R_2 \subseteq B \times C$ گزاره زیر را ثابت یا رد کنید:

$$(R_1 \circ R_2)^{-1} = R_2^{-1} \circ R_1^{-1}$$

۱۶. فرض می‌کنیم (A, R) یک مجموعه‌ی مرتب جزئی، n طول بزرگ‌ترین زنجیر آن $(n \geq 2)$ و M مجموعه‌ی همه عناصر ماکسیمال مجموعه‌ی A است. مجموعه‌ی $B = A - M$ را در نظر می‌گیریم و رابطه‌ی S را به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$S = (B \times B) \cap R$$

ثابت کنید که طول بزرگ‌ترین زنجیر مجموعه‌ی مرتب جزئی B برابر است با $n - 1$.

۱۷. مجموعه‌ی S و رابطه‌ی \leq روی آن داده شده است. (S, \leq) را خوب می‌نامیم اگر هیچ دنباله‌ی نزولی نامتناهی‌ای از اعضای آن پیدا نشود. به این معنی که عناصر متمایز x_1, x_2, \dots موجود نباشند طوری که $x_1 \leq x_2 \leq \dots$. همچنین (S, \leq) را چگال می‌نامیم اگر برای هر دو عضو متمایز x و y از S که $x \leq y$ ، عضوی مانند z در S باشد که $x \leq z \leq y$.

الف) نشان دهید (S, \leq) خوش‌ترتیب است اگر و تنها اگر خوب باشد و هر دو عضوی از آن قابل مقایسه باشند.

ب) نشان دهید مجموعه‌ی رشته‌های متناهی متشکل از حروف زبان انگلیسی با ترتیب لغت‌نامه‌ای نه خوب است نه چگال.

ج) نشان دهید اگر (S, \leq) چگال باشد و حداقل دو عضو متمایز قابل مقایسه داشته باشد، آنگاه خوب نخواهد بود.

۱۸. مجموعه‌ی تمام زیرمجموعه‌های اعداد طبیعی را در نظر بگیرید. رابطه‌ی \sim را روی $\mathcal{P}(\mathbb{N})$ به این صورت تعریف می‌کنیم که $A \sim B$ هرگاه اختلاف متقارن A و B متناهی باشد.

الف) نشان دهید این رابطه هم‌ارزی است.

ب) عدد اصلی مجموعه‌ی رده‌های هم‌ارزی این رابطه را مشخص کنید.

۱۹. اعداد صحیح a, b, c و d داده شده‌اند. رابطه‌ی R را روی $\mathbb{Z} \times \mathbb{Z}$ به صورت زیر تعریف می‌کنیم.

$$(x, y)R(x', y') \Leftrightarrow \exists r, s, r', s' \in \mathbb{Z} : x - x' = ar + cs \wedge y - y' = br' + ds'$$

الف) نشان دهید این رابطه هم‌ارزی است.

ب) نشان دهید تعداد رده‌های هم‌ارزی R متناهی است اگر و تنها اگر $ad \neq bc$.

ج) نشان دهید اگر $ad \neq bc$ ، آنگاه تعداد رده‌های هم‌ارزی R برابر $|ad - bc|$ است.

۲۰. رابطه‌ی \sim را روی مجموعه‌ی دنباله‌های گویا به این صورت تعریف می‌کنیم.

$$a \sim b \Leftrightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} a_n - b_n = 0$$

نشان دهید این رابطه هم‌ارزی است و عدد اصلی مجموعه‌ی رده‌های هم‌ارزی آن را بیابید.

۲۱. رابطه‌ی \sim را روی مجموعه‌ی توانی اعداد گویا به این صورت تعریف می‌کنیم که $A \sim B$ هرگاه $A \Delta B$ متناهی باشد. نشان دهید این رابطه هم‌ارزی است و عدد اصلی مجموعه‌ی رده‌های هم‌ارزی آن را بیابید.

۲۲. مجموعه‌ی چندگانه، مفهومی شبیه مفهوم مجموعه است، با این تفاوت که اعضای آن می‌توانند تکراری باشند. برای مثال $\{4, 0, 1, 1, 5\}$ یک مجموعه‌ی چندگانه با ۵ عضو است. فرض کنید \mathbb{K} مجموعه‌ی همه‌ی مجموعه‌های چندگانه‌ی k عضوی باشد، که k یک عدد صحیح و ثابت است. رابطه‌ی \preceq را روی \mathbb{K} این گونه تعریف می‌کنیم: $A \preceq B$ اگر و تنها اگر ترتیبی از اعضای A و B مانند (a_1, a_2, \dots, a_k) و (b_1, b_2, \dots, b_k) وجود داشته باشد که به ازای هر $1 \leq i \leq k$ داشته باشیم $a_i \leq b_i$. برای مثال $\{4, 0, 1, 1, 5\} \preceq \{2, 2, 8, 2, 6\}$.

(الف) ثابت کنید رابطه‌ی (\mathbb{K}, \preceq) ترتیب جزئی است.

(ب) ثابت کنید رابطه‌ی (\mathbb{K}, \preceq) شبکه است.

۲۳. فرض کنید L یک شبکه باشد طوری که برای هر سه عضو L مانند x, y, z داریم $x \vee (y \wedge z) = (x \vee y) \wedge (x \vee z)$ ، ثابت کنید $x \wedge (y \vee z) = (x \wedge y) \vee (x \wedge z)$.

۲۴. نشان دهید در هر شبکه‌ی متناهی و توزیع‌پذیر، متمم هر عضو یکتا است.

۲۵. ثابت کنید ضرب دکارتی دو شبکه یک شبکه است.

۲۶. برای هر عدد طبیعی مانند n ، مجموعه‌ی A_n را به صورت $A_n = \{kn \mid k \in \mathbb{N}\}$ تعریف می‌کنیم. خانواده‌ی S از مجموعه‌ها را به صورت $S = \{A_i \mid i \in \mathbb{N}\}$ تعریف می‌کنیم. برای هر دو عضو دل‌خواه از S مانند A_t و A_s تعریف می‌کنیم $A_t \preceq A_s$ هرگاه $A_t \subseteq A_s$. آیا (S, \preceq) یک شبکه است؟

۲۷. در یک درخت ریشه دار، تعریف می‌کنیم $u \preceq v$ هرگاه مسیر از ریشه تا u شامل مسیر از ریشه تا v باشد.

(الف) ثابت کنید \preceq روی هر درخت ریشه دار یک ترتیب جزئی است.

(ب) در چه صورت \preceq روی یک درخت ریشه دار تشکیل شبکه می‌دهد؟

۲۸. نشان دهید مجموعه‌ی D_n شامل مقسوم‌علیه‌های n با رابطه‌ی عاد کردن یک جبر بول است، اگر و تنها اگر n بر هیچ عدد مربع کاملی به جز ۱ بخش‌پذیر نباشد.